

era, doncs, 'la del caixer', 'la séquia que arrenca del caixer: d'aquell caixer'. La *p* és deguda a contaminació dels mots valencians com *Pinta-mones*, *pinta-roja*, *pintamentides*, i provocada potser pel color de «las lustrosas tejas azules», de la cúpula de l'ermita que hi descriu SSiv.

N'hi ha formacions germanes en toponímia: *Bintalfa* i altres menorquins que hem explicat en el vol. I. *Vintanyos* pda. del Marquesat de Dénia (te. Setla i Mira-rosa) (XXXIII, 68.8) < àr. *bint* 'annuz' 'la filla del cabrer' (RMA.: «*annuz: caprarius*». *PAlc.* 'annâz: 'anîç «cabrerizo»): és a dir 'la partida dels cabrers', 'el paratge de les cabres'. Encara que 'annâz només consti amb accent a la *a* final, en àrab vulgar l'accent es retrotraïa a la síl·laba penúltima si era tancada; i lao també es justificaria fàcilment com un metaplasme mossàrab o valencià. És, doncs, casual la semblança de *Pintarrafes* amb el NP *Ibn-Tarafa*.

LA PINYA

Poble de la Garrotxa, uns 6 k. a l'Oest d'Olot.
 PRON. *lə piɲa*, oït a Ridaura, Casac. 1920; id. a Sant Privat, 1933, (exc. 180).

MENCIONS ANT. 952: «vel in *ipsa Pinna*» (Monsalv. I, § 2, 225); 958: el comte de Besalú dona a una esgl. «in comit. Bisuldunensi -ipsum alodem --- in valle *Basso*, in villa *Balbos*, vel in *ipsa Pinna*» (Villan. *Vl. Li.* XIII, § 16, 248.3); 977: el context, amb les afrs. assegura la identificació amb *La Pinya* en el doc. de 977: «in *Basso*, in loco q. dicunt *Balbs* --- ab Or. in serra super *Olot* et in *Pingola*, de mer. in *Presas* et in serra *Rubiorum* de Occid. in *Alligano* --- et flumine de *Rivodario*» (*MarcaH.*, § 12.1 col. 912; id. en Monsalv. XI, § 169, p. 327); 982: «in valle *Basso* --- lo q. d. *Ingelatus* et alodium --- *Pineda*» (*MarcaH.*, col. 931); 1011: «*Pineda* in comitatu *Bisuldunensi*» (*MarcaH.*, col. 986); 1022: «eccl. in honorem Ste. Marie in alodem *Pineo*» (*Esp. Sagr.* XLIV, p. XII; *BABL* V, 253); 1116: «--- de *Olot* --- vilares --- *Rovira* et ipsa villa quam vocant *Pignola* --- *Clota* --- *Sparago* ('Esparc', prop d'Olot) --- termini --- occid. --- *Cannaveras* et pergit per ipsam serram de *Pinea majores* usque ipsam *Gargantam* ---» (*Esp. Sagr.* XLIII, 452.22, 453.1); 1359: *Sa Pinya* (*CoDoACA* XII, 108); 1361: *Par Ste. Marie de Pinea* (*Llibre Verd* en *Alsius*, *Nomencl.* 155); 1427: *La Pinya* (Monsalv. XVIII, 205).

Entre aquestes mencions antigues, les verament valuoses i orientadores, són la de 977 i la de 1116, primer perquè són les identificades en forma indubtable pel context, i després perquè ens donen la grafia *pignola* / *pingola*, orientadora etimològicament; les dues variants amb *gn* i *ng* expressen totes dues el so de *ny* o sigui *ɲ* en el sistema gràfic d'aquella

època. Les restants valen com representació de la forma moderna *piɲa*: amb *ɲ* expressada per *nn* o per *-nea*, (car salta a la vista que la *-d-* de *pineda* en les mencions de 982 i 1011 no és més que un afegit de copista que trivialitza el mot).

Per a la interpretació lèxico-semàntica, no ens enganyem: és clar que no pot ser 'pinya', el fruit del pi: seria cosa extravagant, quasi ridícula i inconcebible per a un NL major. Seria, doncs, 'pineda, pinar'? Però aquí topem amb la barrera morfològica: de PINUS amb valor col·lectiu es podien formar derivats col·lectius en *-eda*, en *-ar*, *-osa*: *pinar*, *pinosa* etc.; però seria sense exemple en cap llengua ni dialecte romànic, que s'hagués format un PIN-EA, o PIN-NA amb aquest valor. Balari, *Orig.* 43, ja va tenir el bon jui toposemàntic: aquí el mot havia de significar 'penya, pendent rocós'. Això, però, topava amb la barrera fonètica —Balari no mirava prim en això però nosaltres ja exigim justificar-ho fonèticament—: PINNA només podia donar un descendent amb *e*. Les dades de 977 i 1116 —dues de les més antigues i cabals—, ens donen la clau. Ve de PĪNNŪLA deïvat de PINNA, 'penya' amb caràcter diminutiu-ponderatiu. Així s'explica que havent passat a *Peiɲla* i propagant-se llavors la palatalitat a la *l*, *peɲla*, aquesta saturació de pluralitat produís el tancament en *piɲna* > *piɲa*.

Geogràficament la motivació és ben bona: des d'Olot fins a la Pinya, en un espai de 6 k., el terreny només ha pujat 50 metres; mentre que estant La Pinya a 483, els Balbs, que només es troba 1 k. més enllà ja és a 580 alt. o sigui 100 metres de desnivell: allí és on hi ha el pendent penyalós, al qual s'arredossa el poble: la 'penyatera': ILLA PINNULA; així mateix l'ús constant amb article *ipsa PINNA*, i la *Pignola*, mostra que és un mot que ha tingut valor apel·latiu en romànic; i que no hem de pensar en cap origen pre-romà. A damunt hi ha *Els BALBS*, ll. VALVIS 'les portelles', nom que deu fer al·lusió al collet o portell per on s'hi puja des del peu de la PINNULA.

N'hi deu haver hagut algun HOMÒNIM. Rivus de *Pigna* a. 957, que *Cat.Car.* II, 169.26 identifica amb una riera de *Pinya* afl. dr. del Merlès: doncs subafl. del Llobregat (Berguedà). *Pinyes* llog. deshabitat a l'Urgellet, te. Montanissell (segons *Spill de Cbò*, a. 1518, encara hi havia un sol habitant). Rodals també molt penyalosos. Potser Puig de la *Pinya*, mall., arran de la costa de Pollença (XLII, nomencl. mar. n. 209).

PINYANA

Nom d'una sèrie de llocs i pobles, tots ells en país ben rocós, més o menys notablement.